

Προτάσεις - Παρατηρήσεις ΤΕΕ Αιτ/νίας σχετικά με τη διαβούλευση για την προτεινόμενη διαχειριστική μελέτη του Πάρκου Αγρινίου.

Εισαγωγικά

Βρίσκεται σε εξέλιξη η δημόσια διαβούλευση για την προτεινόμενη διαχειριστική μελέτη του Πάρκου Αγρινίου, με διάρκεια από την Πέμπτη 20 Μαρτίου μέχρι την Πέμπτη 20 Απριλίου.

Η μελέτη προϋπολογισμού 60.000€, που ανέλαβε η εταιρεία μελετών «Ελληνικά Δάση Ο.Ε.», παρουσιάστηκε σε ειδική εκδήλωση από τον Δήμο Αγρινίου και στη συνέχεια αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Δήμου μαζί με την πρόσκληση για τη σχετική διαβούλευση.

Βάσει της συγκεκριμένης μελέτης, θα προχωρήσει η σχετική εργολαβία ύψους 2.900.000 €, που θα ενταχθεί στην πρόταση του Δήμου Αγρινίου για το περιφερειακό πρόγραμμα ΒΑΑ, Βιώσιμες Αστικές Αναπτύξεις, 2017-2020.

Σε πρόσφατη πρόταση του ΤΕΕ Αιτ/νίας σχετικά με το συγκεκριμένο πρόγραμμα ΒΑΑ, πρόταση που, στο μεγαλύτερο μέρος της δεν έλαβε υπόψη του ο Δήμος Αγρινίου, αναφέρονταν τα εξής:

«Στο πλαίσιο του κανονισμού 1301/ 2013, που διέπει το ΕΤΠΑ, άρθρο 7, του κανονισμού 1303/2013, που διέπει τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις, άρθρο 36 και του κανονισμού 1304/2013, που διέπει το ΕΚΤ, άρθρο 12, βρίσκεται ο πυρήνας του ορισμού και της διερεύνησης των προβλημάτων και προοπτικών των ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών αναπτύξεων, ΒΑΑ.

Σύμφωνα με τους παραπάνω κανονισμούς, ο σκοπός των ΒΑΑ αφορά την αντιμετώπιση οικονομικών, επιχειρηματικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων μιας πόλης και την προσπάθεια αναζωογόνηση υποβαθμισμένων χωρικών περιοχών, για την περίοδο 2014-2020.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ΕΤΠΑ, οι επιμέρους δράσεις πρέπει να είναι στενά αλληλένδετες και να επιδιώκουν με απόλυτη σαφήνεια την βελτίωση των χωρικών, οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών της προς ανάπτυξη αστικής περιοχής. Να στοχεύουν δηλαδή με σαφή τρόπο στην ολοκληρωμένη απάντηση στα προβλήματα του αστικού ιστού και να δίνουν λύσεις στις πραγματικές αναπτυξιακές και οικολογικές ανάγκες της πόλης».

Καθώς το Πάρκο Αγρινίου μετατράπηκε σε ένα ολοκληρωτικά υποβαθμισμένο αστικό χώρο, τουλάχιστο τις δύο τελευταίες δεκαετίες, γεγονός που προκάλεσε τις έντονες διαμαρτυρίες των ενεργών πολιτών της πόλης, πρέπει να αποτελέσει πρώτη προτεραιότητα του Δήμου για το πρόγραμμα ΒΑΑ.

Πρέπει, όμως, αυτή η ένταξη να ανταποκρίνεται στους όρους και τις προθέσεις του συγκεκριμένου προγράμματος για να μπορέσει να επιλύσει τόσο τα προβλήματα της αστικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης, όσο και τις προοπτικές της βιώσιμης ανάπτυξης του Πάρκου, της ευρύτερης συνοικίας και της πόλης ολόκληρης.

Το ευχάριστο είναι πως σήμερα, τόσο στη Ελλάδα, όσο και στην Ε.Ε. και διεθνώς αναπτύσσεται το αυξημένο ενδιαφέρον για ανάλογα θέματα, τόσο βιώσιμων αστικών αναπτύξεων, όσο και ειδικότερα των αστικών πάρκων, χώρων πρασίνου κλπ. Μπορούμε να αναφερθούμε, για παράδειγμα, στο αστικό πάρκο του Ιδρύματος Νιάρχου στην Αθήνα, στην ανάπτυξη της παραλίας Θεσ/κης με ένα δίκτυο πάρκων και χώρων πρασίνου, στο Βόλο, στο Ηράκλειο, στα Τρίκαλα, στα Ιωάννινα και σε άλλες ελληνικές πόλεις, ενώ στις αρχές Ιουλίου θα πραγματοποιηθεί στο Πάντειο Πανεπιστήμιο το Διεθνές Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (ESPON) της αντίστοιχης Γαλλικής Εταιρείας, στο

οποίο θα παρουσιασθούν αρκετές εισηγήσεις με ανάλογα θέματα, τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο καλών πρακτικών.

Θα ήταν σκόπιμο οι μελετητές να μπορέσουν να συμμετάσχουν στη γενικότερη συζήτηση, ώστε και οι αντίστοιχες προτάσεις να ανταποκρίνονται στις αρχές της οικολογίας και της βιωσιμότητας, που αποτελούν το ζητούμενο των σύγχρονων αστικών παρεμβάσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις γενικότερες παρατηρήσεις και με δεδομένο το εξαιρετικά περιοριστικό χρονικό πλαίσιο της διαβούλευσης, το ΤΕΕ Αιτ/νίας συνέστησε επιτροπή εργασίας, με 4 μέλη από τις μόνιμες επιτροπές χωροταξίας – πολεοδομίας και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς με σκοπό την κατάθεση προτάσεων- παρατηρήσεων στην προτεινόμενη μελέτη.

Μέσα από την διαδικασία αξιολόγησης της πρότασης προέκυψαν μια σειρά από παρατηρήσεις, τόσο σε ένα γενικότερο επίπεδο, όσο και σε πιο εξειδικευμένα τεχνικά ζητήματα, που θα παρουσιασθούν αναλυτικότερα στη συνέχεια.

Γενικές Παρατηρήσεις – Προτάσεις

Το πρώτο γενικό πρόβλημα για τα μέλη του ΤΕΕ, αρχιτέκτονες και πολεοδόμους, είναι πως η **προτεινόμενη διαχειριστική μελέτη Πάρκου Αγρινίου** υπάγεται στη **κατηγορία των δασικών μελετών** κι όχι στην κατηγορία των αρχιτεκτονικών μελετών τοπίου, λόγω του επείγοντος της διαδικασίας ένταξης στο πρόγραμμα ΒΑΑ, γεγονός που έκανε απαγορευτική κάθε διαφορετική σκέψη για το Δήμο.

Οι δασικές μελέτες, όμως, είναι εξειδικευμένες μελέτες με συγκεκριμένα περιεχόμενα παραδοτέων και για να γίνει η σωστή αξιολόγησή τους χρειάζεται η γνώση ειδικών δασολόγων – μελετητών, καθώς προκύπτουν μια σειρά από ζητήματα σχετικά με τα μητρώα επικινδυνότητας των δένδρων, τις προτάσεις φύτευσης νέων δένδρων, κυρίως, όμως, το κόστιμο δένδρων για τα οποία το ΤΕΕ δεν μπορεί να εκφέρει πλήρως τεκμηριωμένη επιστημονική άποψη

Παράλληλα με την πρόταση του ΤΕΕ Αιτ/νίας θα πρέπει να υπάρξουν και οι αντίστοιχες θέσεις – προτάσεις των επιστημονικών φορέων των δασολόγων και γεωπόνων, αλλά και φυσικών προσώπων μελετητών.

Το δεύτερο γενικό ζήτημα αφορά τον τρόπο αντιμετώπισης του πάρκου. Οι μελετητές έχουν χωρίσει το σύνολο σε ζώνες αντιμετωπίζοντάς τις ανισοβαρώς. Υπάρχει μια γενική προσέγγιση, θα έλεγε κανείς απλή αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στο παλαιό κομμάτι του Πάρκου, και ένας υπερασχεδιασμός στο βορειοδυτικό σήμερα άδενδρο τμήμα, παράλληλα με μια υπεραναλυτική παρουσίαση της διαμόρφωσης των εισόδων στην περίμετρο.

Όμως στο πλαίσιο του προγράμματος ΒΑΑ η ίδια διαχειριστική μελέτη Πάρκου Αγρινίου **πρέπει να αντιμετωπίσει – μελετητικά – το Πάρκο σαν ενιαίο οργανισμό.** Να υπάρχει, δηλαδή, συνολική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης για το σύνολο του Πάρκου, δίχως αυτό να επηρεάσει τις εργολαβίες που θα ακολουθήσουν.

Έτσι, μαζί με την πλήρως αναλυτική αρχιτεκτονική πρόταση της διαχειριστικής μελέτης για τις προτεινόμενες αρχιτεκτονικές διαμορφώσεις για σειρά εισόδων, πλατειών, παιδικών χαρών, αγορών κλπ, να υπάρξουν αρχιτεκτονικές αποτυπώσεις των υπαρχόντων κτιρίων, αναψυκτηρίου κηποθεάτρου, πάρκινγκ, εκκλησίας κλπ.

Καλό θα ήταν η συγκεκριμένη διαχειριστική μελέτη να μπορούσε να παρουσιάσει **μια συνολική πρόταση για την Εικόνα και Ταυτότητα του Πάρκου.** Λειτουργίες οι οποίες προτείνονται όπως η παιδική χαρά, η «αγορά» κ.α να συνδέονται με κάποιο τρόπο με τις υφιστάμενες και σε πλήρη ατονία σήμερα χρήσεις (αναψυκτήριο, κηποθέατρο κλπ) που θα μελετηθούν σε επόμενη φάση. Πρόκειται για μια πολύ βαρύνουσα διάσταση του σχεδιασμού σχετικά με την μελλοντική ανάπτυξη ή την περαιτέρω υποβάθμιση του Πάρκου, δεδομένης και της ευρύτερης οικονομικής και χρηματοδοτικής κρίσης στους ΟΤΑ όλης της χώρας. **Εκφράζεται, δηλαδή, από το ΤΕΕ Αιτ/νίας η πολύ σημαντική παρατήρηση πως το Πάρκο πρέπει να αποκτήσει εικόνα και ταυτότητα, πολύ σημαντικό δεδομένο για το ίδιο και την ίδια την πόλη.**

Οι στρατηγικές αστικής εικόνας και ταυτότητας αποτελούν σύγχρονα εργαλεία βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και σε αυτή τη διάσταση ο ρόλος του ΤΕΕ Αιτ/νίας μπορεί να αποβεί ευεργετικός σε μια μελλοντική συνεργασία με το Δήμο.

Τρίτον, σε αυτό το σημείο, πρέπει να τονισθεί πως ένα κρίσιμο ζήτημα στην διαχειριστική μελέτη είναι πως η αρχιτεκτονική τοπίου του συνολικού πάρκου αντιμετωπίζεται με μελετητικό πτυχίο αρχιτέκτονα Α τάξης, ίσως χαμηλό για ένα τόσο σημαντικό έργο για την πόλη του Αγρινίου.

Το τέταρτο γενικό ζήτημα, ίσως, όμως, το πιο σημαντικό είναι αυτό της **οικολογικής – βιοκλιματικής διάστασης του σχεδιασμού**, που απουσιάζει παντελώς και πρέπει να συμπληρωθεί στη διαχειριστική μελέτη, αν αυτό είναι εφικτό. Είναι σε όλους τους κατοίκους της πόλης γνωστό, πως οι κλιματολογικές συνθήκες του Αγρινίου γίνονται πολύ δυσμενείς τους θερινούς μήνες και πως το Πάρκο πρέπει να λειτουργήσει σαν μια βιοκλιματική «ανάσα» για την πόλη, μαζί με τους άλλους ανάλογους χώρους πρασίνου που υπάρχουν σε αυτή.

A. Χωροταξική προσέγγιση

Η επιτροπή επισημαίνει, **τονίζοντας τη διάσταση της βιωσιμότητας**, πως στην προτεινόμενη μελέτη απουσιάζει παντελώς η διάσταση της πρόβλεψης μιας σειράς χωροταξικών, πληθυσμιακών και κοινωνικών μεγεθών, που αφορούν στοιχεία όπως η προβλεπόμενη **επισκεψιμότητα του Πάρκου από κατοίκους, σχολεία, ξένους επισκέπτες, διοργάνωση εκδηλώσεων** κλπ.

Είναι γνωστό σε όλους, ειδικούς και πολίτες, από άλλες παρεμβάσεις σε αστικά πάρκα, με πιο γνωστή την αποτυχημένη ανάπτυξη στο Πεδίο του Άρεως Αθήνας πως ένα πάρκο που δεν μπορεί να εξασφαλίσει τους επισκέπτες και τις χρήσεις που προσδοκά γρήγορα υποβαθμίζεται και εξελίσσεται σε περιβαλλοντικό και κοινωνικό πρόβλημα για την πόλη.

Από τα μεγέθη επισκεψιμότητας και άλλα χωροταξικής φύσης, εξαρτώνται άμεσα **οι συγκεκριμένες χρήσεις γης (λειτουργίες) και η διαστασιολόγησή τους στο εσωτερικό του πάρκου**, όπως στις πλατείες, χώρους για εφήβους, διάδρομους, δρόμους, μονοπάτια κλπ.

Σχετικά με τις χρήσεις γης, η ισχύουσα νομοθεσία είναι περιοριστική και αναφέρει πως πρέπει να αποτυπώνεται με ακρίβεια στο τοπογραφικό διάγραμμα του χώρου το βασικό δίκτυο των δρόμων, πεζοδρόμων, μονοπατιών, παιδικών χαρών, πλατειών, κλπ. του οποίου, όμως, η συνολική επιφάνεια δεν πρέπει να ξεπερνά το 10% του συνολικού χώρου.

Επίσης, η ισχύουσα νομοθεσία αναφέρει ρητώς πως πρέπει να περιγράφεται αδρομερώς το είδος, το μέγεθος και η λειτουργία των κτηριακών εγκαταστάσεων, να αναφέρεται η επιφάνεια που καταλαμβάνουν, ενώ από πλευράς ύψους θα πρέπει να είναι ισόγειες κατασκευές, ενώ είναι απαραίτητη η αρχιτεκτονική μελέτη για την κατασκευή κάθε κτηριακής εγκατάστασης.

Τέλος, επανερχόμενοι στο πλαίσιο των ΒΑΑ, η επιτροπή του ΤΕΕ διαπιστώνει την άποψη πως η προτεινόμενη μελέτη πρέπει **να αναφερθεί στο ευρύτερο πρόβλημα πρασίνου και κλίματος στην πόλη του Αγρινίου.**

B. Πολεοδομική προσέγγιση

Σε προηγούμενη διαβούλευση το 2011, με αντικείμενο τη ανάπλαση του Πάρκου Αγγινίου, το ΤΕΕ είχε συστήσει ομάδα εργασίας, η οποία κατέθεσε προτάσεις προκειμένου να ληφθούν υπ' όψη από τους μελετητές.

Τα γεγονότα που ακλούθησαν είναι αποκαλυπτικά:

- καμία πρόταση του ΤΕΕ δεν ελήφθη υπ' όψη, διότι όπως απεδείχθη εκ των ύστερων η μελέτη ήταν ήδη έτοιμη, και η διαβούλευση είχε προσχηματικό χαρακτήρα.

- Η εργολαβία προχώρησε, για να ακυρωθεί μετά τις παρεμβάσεις ομάδων πολιτών.

- Ακόμα χειρότερα, η εργολαβία «έσπασε στα δυο» με αποτέλεσμα να ολοκληρωθεί το αντικείμενο εκτός περιφέρειας Πάρκου, και να ματαιωθούν οι εργασίες στο εσωτερικό.

Το αποτέλεσμα είναι να καλείται ο νέος μελετητής να προχωρήσει στην Διαχειριστική μελέτη, με δεδομένη την περιμετρική διαμόρφωση.

Το ΤΕΕ θεωρεί ότι παραλήψεις και λάθη της πρώτης εργολαβίας πρέπει να διορθωθούν πριν προχωρήσει η δεύτερη.

Για το λόγο αυτό παρατίθενται εδώ σχεδόν αυτούσιες, οι αναλύσεις και οι προτάσεις της προηγούμενης ομάδας εργασίας, συμπληρωμένες και επικαιροποιημένες.

B1. Η Υφιστάμενη κατάσταση του Πάρκου

Το Πάρκο αφενός και η περιοχή κατοικίας που το περιβάλλει αφ' ετέρου, έχουν σοβαρά προβλήματα, τόσο ρυμοτομίας όσο και αστικού σχεδιασμού γενικότερα.

Το Πάρκο ειδικότερα, είναι ένας μεγάλος σχετικά, πράσινος πυρήνας του αστικού ιστού που αποτελεί ταυτόχρονα και φορέα μνήμης της νεότερης ιστορίας της πόλης. Πλέον, η μορφή του από τη μία και οι δράσεις στο εσωτερικό του από την άλλη περιγράφονται από εικόνα αισθητικής ύφεσης και κοινωνικής υπολειτουργίας. Προβλήματα όπως η έλλειψη οργανωμένων δράσεων και κυρίως η απομόνωσή του από τον υπόλοιπο αστικό ιστό είναι αυτά που το καθιστούν “νεκρό” τόπο στη ζωή της πόλης. Το δεσμευτικά περιγεγραμμένο όριό του αποτελεί ασπίδα που δυστυχώς εξοστρακίζει τους κατοίκους, τόσο ντόπιους όσο και ξένους.

1.1 Ο περίβολος του Πάρκου

Το Πάρκο με τη μορφή που έχει σήμερα αποτελεί ένα θύλακα δυσπροσπέλαστο και αφιλόξενο. Ο μαντρότοιχος και τα σιδερένια κιγκλιδώματα που το περιβάλλουν δημιουργούν μια απωθητική διάθεση τόσο στον πεζό όσο και στον σ' αυτόν που κινείται με αυτοκίνητο. Με την περιμετρική κίνηση είναι σχεδόν αδύνατον να εντοπιστούν είσοδοι είτε πεζών είτε οχημάτων. Απουσιάζει ο σχεδιασμός μερικής ή μόνιμης στάθμευσης.

Πιο συγκεκριμένα, η **ανατολική πλευρά** αποτελεί ένα απροσπέλαστο μέτωπο, με ένα μαντρότοιχο που υπερβαίνει τα 3.00 μ σε ύψος με πρόσθετα κιγκλιδώματα στη στέψη του. Το γεγονός αυτό μετατρέπει μια υπό άλλες συνθήκες εξαιρετικά ευχάριστη διαδρομή, σε παράλληλη κίνηση προς ένα απρόσιτο και **ισχυρά περιφραγμένο ιδρυματικό χώρο**.

Η **βόρεια πλευρά** δεν είναι λιγότερο αφιλόξενη. Η είσοδος στο parking και η διπλανή μοναδική είσοδος πεζών στο μέσο περίπου της βόρειας πλευράς, σε συνδυασμό με την υψομετρική διαφορά, μετατρέπουν την πρόσβαση σε περιπέτεια. Το ανοιχτό Θέατρο και οι εγκαταστάσεις κηπουρικής εντείνουν την αδιαφάνεια και γίνονται ευχάριστοι μονό από τα μπαλκόνια των παρακειμένων πολυκατοικιών.

Η **δυτική πλευρά** έχει ένα διπλό χαρακτήρα: ενώ στο μισό της μήκος επιτρέπει την ορατότητα προς το εσωτερικό, με θέα το Ναό του Σωτήρα, το δεύτερο μισό μετατρέπεται ξανά σε **πυκνό ιδρυματικό** μέτωπο.

Η **νότια πλευρά**, η και πιο επίσημη δεν είναι λιγότερο προβληματική. Οι δυο είσοδοι, η μια ανεπίσημη στο νοτιότερο σημείο και η άλλη πομπώδης στο δυτικότερο άκρο, δεν δημιουργούν ισορροπία προσβάσεων, και συνεχούς οπτικής επαφής με το εσωτερικό του. Στα προβλήματα θα προσθέταμε και την αλλαγή φοράς στη νότια πρόσβαση, η οποία από ευθύγραμμη που ήταν στο παρελθόν μετατράπηκε σε κεκαμμένη, αποστερώντας από το Πάρκο, την μοναδική άμεση πρόσβαση.

1.2 Η εσωτερική ρυμοτομία του Πάρκου και η περιβάλλουσα ρυμοτομία.

Όταν σχεδιάστηκε το Πάρκο κατά τη δεκαετία του 1920, δεν υπήρχε στην περιοχή διαμορφωμένος αστικός ιστός. Μια σειρά από μονοπάτια οδηγούσαν από τον κεντρικό δρόμο την Οδό Παπαστρατου, στο τότε βόρειο τμήμα της πόλης, το οποίο ως προς την ανοικοδόμηση του έμοιαζε με συνοικισμό αυθαίρετων. Η εγκάρσια ως προς την Οδό Παπαστρατού τοποθέτηση των Παπαστρατειών Εκπαιδευτήριων, δημιούργησε ένα ισχυρό και απροσπέλαστο «μέτωπο» που για να το παρακάμψει κανείς θα έπρεπε να κάνει κυκλικές και διαθλαστικές πορείες.

Κατά τον σχεδιασμό του Πάρκου, δημιουργήθηκαν δυο είσοδοι, μια επίσημη πομπώδης και συμμετρική με έντονη αξονικότητα που οδηγεί από το δυτικό τμήμα στο Νεοκλασικό εκκλησάκι του Σωτήρα, και μια ανεπίσημη και ελισσόμενη από το νοτιότερο άκρο του Πάρκου πάλι στο εκκλησάκι, και από κει στα αναψυκτήρια. Η κίνηση των πεζών από τις νοτιότερες περιοχές της πόλης έστω και με ελαφρά αλλαγή διεύθυνσης, μετέτρεψε με την πάροδο των ετών αυτή την είσοδο σε κύρια, και την κύρια σε δευτερεύουσα και σε μερική αχρησία. Η δευτερεύουσα αυτή είσοδος αναπλάστηκε με ατυχή τρόπο τη δεκαετία του '80 σε βαθμό που και η νοητή συνέχεια της Παπαστρατού προς το Πάρκο να ακυρώνεται. Από την άλλη, η δημιουργηθείσα αξονικότητα της κυρίας εισόδου υποτίθεται ότι θα συνομιλούσε με την Οδό Φιλικής Εταιρείας, η οποία όμως μέχρι σήμερα δεν έχει διανοιγεί.

Αντίστοιχο πρόβλημα δημιουργήθηκε με την πάροδο των ετών και προς το βόρειο τμήμα. Όλα τα κτίρια και οι χώροι συγκέντρωσης κοινού, όπως είναι το θέατρο και τα αναψυκτήρια, τοποθετηθήκαν κάθετα πάνω στους οδικούς άξονες που ακτινωτά οδηγούν στην βόρεια περιφέρεια. Από την άλλη, με την συγκεκριμένη οργάνωση της λειτουργίας τους, στρέφουν τα νώτα τους στο βόρειο τμήμα της πόλης.

Με την εφαρμογή του Σχεδίου Πόλεως στην ευρύτερη περιοχή, διατηρηθήκαν τα μονοπάτια, τα οποία κατέληξαν σε στενούς δρόμους χωρίς ρυμοτομική λογική. Οι μικρές ιδιοκτησίες και το γνωστό και αξεπέραστο σχεδιαστικά πολεοδομικό πρόβλημα, της εκ των υστέρων νομιμοποίησης δια του ρυμοτομικού σχεδίου μιας περιοχής αυθαίρετων, δεν επιτρέπουν την δημιουργία ελευθέρων χώρων και δρόμων ικανοποιητικού πλάτους.

Δεδομένων όλων αυτών των προβλημάτων, δηλαδή του Πάρκου ως θύλακα και των περιβαλλουσών οδών να εξοστρακίζονται στην περιφέρεια του, οποιασδήποτε μορφής ανάπτυξη τόσο στο Πάρκο όσο και στην ευρύτερη περιοχή με τη οποία συνομιλεί, πρέπει να ξεπεράσει και να θεραπεύει τα δυο προαναφερθέντα προβλήματα.

B2. ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Εάν η Διαχειριστική Μελέτη που κατατέθηκε περιοριζόταν μόνο σε θέματα πρασίνου και διαχείρισης του, τα ζητήματα αρχιτεκτονικού σχεδιασμού θα αντιμετωπίζονταν σε μελλοντικό χρόνο και με νέες μελέτες τύπου «Αρχιτεκτονικής Τοπίου». Όμως εδώ έχουμε μια σχετικά ολοκληρωμένη πρόταση, η οποία από τη σύσταση της, δεν επιτρέπει ασφαλή επίλυση πολεοδομικών ζητημάτων. Ένα μελετητικό πτυχίο Α΄ Τάξεως στην κατηγορία Ειδικές Αρχιτεκτονικές Μελέτες, είναι δύσκολο να επιλύσει σύνθετα προβλήματα πολεοδομικής φύσεως.

Εδώ μάλιστα φαίνεται ότι δεν προηγήθηκε καμία ανάλυση της περιοχής.

Το πάρκο αντιμετωπίστηκε **σαν νήσος** που περιβάλλεται από θάλασσα.

Τούτο είναι εμφανές και στον τρόπο που παρέστηκαν τα σχέδια: έγχρωμο το εσωτερικό, άτονο και υποβαθμισμένο το εξωτερικό.

Επίσης η σχεδόν ευλαβική ανάπλαση των υφιστάμενων εισόδων χωρίς καμία προσπάθεια συνομιλίας με το περιβάλλον δίκτυο οδών της πόλης έρχεται να υποστηρίξει τη θέση μας, ότι αντιμετωπίστηκε σαν αυτόνομος θύλακας πρασίνου.

Η προσήλωση επίσης στο καγκελόφραχτο πάρκο, με προτάσεις για σιδερένιες μπάρες εισόδου, μάλλον τείνουν να μετατρέψουν το Πάρκο αντί σε ένα ζωντανό κύτταρο της πόλης, σε μάλλον ένα νεκρό και υποβαθμισμένο λειτουργικά στοιχείο του αστικού ιστού.

Επειδή ο Δήμος δεν έχει την πολυτέλεια να προκηρύσσει συνεχώς εργολαβίες, προτείνουμε μια σειρά παρεμβάσεων με στόχο την «ένταξη του Πάρκου στο Πολεοδομικό δίκτυο.

B3. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ.

3. Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

3.1 Εισβολή των περιβαλλουσών οδών στο εσωτερικό και αποκατάσταση της κατά το δυνατόν ευθύγραμμης κίνησης «δια μέσου»

Οι κάτοικοι κινούμενοι στις οδούς της περιφέρειας, ενδεικτικά αναφέρονται οι οδοί Διαμαντή, Ματσούκα, Καραολή Δημητρίου, Παληκαρίδη Ευαγόρα, Ιονίας Καπαδοκίας Μελεάγρου, Λήδας κλπ θα πρέπει να συνεχίζουν τη ευθύγραμμη κίνηση τους και να οδηγούνται αβίαστα στο εσωτερικό του, και όχι να αναγκάζονται να κινούνται στην περιφέρεια.

Το Πάρκο δεν μπορεί να παραμένει «προορισμός» πρέπει να μετατραπεί σε τμήμα του πολεοδομικού δικτύου, με τη διαφορά ότι δεν θα δέχεται αυτοκίνητα.

3.2 Δίκτυο ποδηλατοδρόμων

Το τελευταίο καιρό το ποδήλατο αρχίζει να διεκδικεί όλο και περισσότερο ζωτικό χώρο από τους χώρους που αποκλειστικά χρησιμοποιούνται από τα αυτοκίνητα.

Τόσο στο εσωτερικό, αλλά και στην περίμετρο του το Πάρκο πρέπει είτε σε παραλληλία είτε όχι να αποκτήσει ένα αναγνωρίσιμο δίκτυο Πεζοδρόμων. Ο ποδηλατιστής πρέπει να κινείται απρόσκοπτα τόσο στο εσωτερικό όσο και στη περιφέρεια, με αλλά λόγια να «μπαινοβγαίνει» χωρίς να συγκρούεται με αυτοκίνητα.

Μπορεί να δημιουργηθούν σημασμένες διαδρομές, είτε ακόμη και μια αποτυπωμένη στο έδαφος με διαφορετικό χρώμα ασφάλτου διαδρομή, που θα διασχίζει το Πάρκο και όλες τις περιβάλλουσες γειτονιές.

3.3 Δίκτυα αυτοκινητοδρόμων

- Μέριμνα για την **στάθμευση των αυτοκινήτων**, όχι μόνο στην περιοχή του αναψυκτηρίου αλλά και σε άλλα σημεία. Μέριμνα για μικρής διάρκειας στάση για επιβίβαση-αποβίβαση ατόμων και μικρών παιδιών σε επιλεγμένα σημεία.

- Δυνατότητα άμεσης επέμβασης Πυροσβεστικών οχημάτων και αυτοκινήτων της αστυνομίας στο εσωτερικό του Πάρκου. Η πρόβλεψη της δυνατότητας κίνησης τροχοφόρων οχημάτων, που συνδέεται και με τη δυνατότητα επιτήρησης / φύλαξης του χώρου και άμεσης επέμβασης σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης.

Γ. ΦΥΤΕΥΣΕΙΣ

Κατά τη γνώμη μας η φύτευση και οι επιλογές των δέντρων για φύτευση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

Αναφέρεται γενικώς η επιλογή δέντρων τοπικού χαρακτήρα, καθώς και ξένα είδη. Δεν φαίνεται το θεωρητικό πλαίσιο των φυτεύσεων.

Για παράδειγμα επιλέχθηκαν από τους μελετητές δέντρα καρποφόρα (ελιές, δαμασκηνιές κλπ) χωρίς να έχει ληφθεί υπόψιν η ρύπανση των δαπέδων από σκυρόδεμα από τους καρπούς ή η διαδικασία συλλογής τους.

Η σκίαση θα πρέπει να γίνεται περισσότερο με δέντρα και λιγότερο με πέργκολες δεδομένου του κλίματος του Αγρινίου.

Γ.1 ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

Θα μπορούσε να δημιουργηθεί σε τμήμα της βορειοδυτικής έκτασης **βοτανικός κήπος**, ο οποίος θα περιέχει μια μεγάλη γκάμα από χαμηλά φυτά όλων των ειδών και ανεξαρτήτου προέλευσης (με γνώμονα την πολυχρωμία, την ιδιαιτερότητά τους και την δυνατότητά να ευδοκιμήσουν στο κλίμα του Αγρινίου). Ο βοτανικός αυτός κήπος θα είναι υπό όρους προσβάσιμος και φυλασσόμενος έτσι ώστε να διατηρήσει ακέραια τα είδη των φυτών προς οπτική τέρψη των διερχομένων αλλά και των σχολείων που θα επισκέπτονται το πάρκο. Ο βοτανικός κήπος πέραν του ιδιαίτερου κάλλους που θα προσδώσει, ταυτόχρονα μπορεί να αποτελεί και αντικείμενο ενασχόλησης και έρευνας για το ανάλογο τμήμα του **Πανεπιστημίου του Αγρινίου αλλά και των ΤΕΙ του Μεσολογγίου**.

Δ. Λειτουργίες και αλληλεπιδράσεις του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού

Δ.1 Αντιφάσεις και συγκρούσεις των χρήσεων και των χρηστών

Όπως η παιδική χαρά σε εγγύτητα με το χώρο εφήβων.

Δ.2 Λειτουργία φύλαξης

Η παρουσία ενός «φυλακίου» στο βορειοδυτικό τμήμα δεν εξασφαλίζει τη φύλαξη του Πάρκου. Θα πρέπει να ορίζεται ποιές ώρες θα κλείνει, αν κλείνει, τι προβλέπεται για το φωτισμό του, αν θα παραμένει φωτεινό ή θα μετατρέπεται σε μαύρη τρύπα.

E. Στοιχεία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού

- **Πέργκολες**

Θα πρέπει να αναφέρεται οι ξύλινες πέργκολες πως θα συντηρούνται και ποιος θα είναι ο χρόνος ζωής τους.

- **Υδατοπερατό σκυρόδεμα δαπέδων**

Δεν αναφέρονται χρωματισμοί. Θα πρέπει να αναφέρει αν θα είναι γενικώς μια ενιαία επιφάνεια, ή θα αποτελείται από διάφορα χρώματα.

- **Κροκάλες αποστράγγισης**

Τα δυο φρεάτια αποστράγγισης φαίνεται ότι θα είναι «ανοικτά» (βλέπε σχέδιο λεπτομερειών). Καλό είναι οι κροκάλες να μην είναι εμφανείς;

- **Κράσπεδα από σκυρόδεμα**

Προτείνεται η αντικατάσταση των κρασπέδων από σκυρόδεμα που ορίζουν τους διάδρομους στο παλαιό τμήμα του Πάρκου, με πετρά Δεματίου ή Πίνδου (γκριζοπράσινη) και η παντελής κατάργηση εμφανών στοιχείων από σκυρόδεμα.

- **Υπέρθυρα κεντρικής εισόδου**

Θεωρούμε ότι είναι περιττή η περαιτέρω σηματοδότηση των εισόδων.

ΣΤ. Παρατηρήσεις - ελλείψεις σε επίπεδο μελετών

ΣΤ.1 Μελέτη αποστράγγισης

Προβλέπεται βάσει των σχεδίων και των περιγραφών ανύψωση του επιπέδου των μονοπατιών κατά 20εκ. Εξ' αυτού λοιπόν δημιουργούνται λεκάνες συγκέντρωσης ομβρίων υδάτων οι οποίες δεν επικοινωνούν δικτυακώς μεταξύ τους. Συγκεκριμένα στο βορειοανατολικό τμήμα η λεκάνη απορροής 4 εμβ. 5277τ.μ. εκτονώνεται σε ένα φρεάτιο υδροσυλλογής, πράγμα που σημαίνει πως για να φτάσουν τα νερά εκεί πρέπει να προηγηθεί υπερχείλιση 5 τοπικών λεκανών, δηλαδή τοπική πλημμύρα. Το ίδιο ισχύει και για τη λεκάνη απορροής 3 εμβ. 8346τ.μ. και ακόμη χειρότερα στη λεκάνη απορροής 2 εμβ. 13237τ.μ. Το σχέδιο Φ.3 χρειάζεται συνολική επανεκτίμηση.

Ενώ οι διάδρομοι καλύπτουν το 10% περίπου της έκτασης του παλαιού τμήματος, προβλέπεται διπλό δίκτυο αποστράγγισης εκατέρωθεν καθ' όλο το μήκος τους, υπερβολική δηλαδή πρόβλεψη αποστράγγισης για ελάχιστη επιφάνεια σε σχέση με την προαναφερθείσα προβληματική κατάσταση.

ΣΤ.2 Μελέτη βιοκλιματική

Παρόλο που στο κείμενο της αρχιτεκτονικής μελέτης υπάρχει περιγραφική αναφορά στον σκιασμό και το μικροκλίμα που θα διαμορφώνουν οι επιλεγμένες φυτεύσεις και τα οριζόντια στοιχεία σκίασης (πέργκολες), στο σύνολο μπορεί να πει κανείς πως ο βιοκλιματικός σχεδιασμός απουσιάζει, τουλάχιστον στο βαθμό που θα άρμοζε σε μια τέτοιας έκτασης και βαρύτητας μελέτη.

Εφόσον η σύνθεση γίνεται βάσει μιας κεντρικής ιδέας η οποία, έστω εντοπισμένα, επεμβαίνει και σχεδιάζει νέες χρήσεις και διαμορφώσεις και ορίζει νέες φυτεύσεις θα έπρεπε η αίσθηση και η αισθητική που αυτά δημιουργούν φιλτράροντας την ηλιοφάνεια, τον άνεμο, τις καιρικές συνθήκες και τις ευρύτερες οπτικές φυγές ανάλογα με τον προσανατολισμό να είναι βασικοί άξονες του σχεδιασμού. Βρισκόμαστε σε μια πόλη όπου αναπτύσσονται υψηλές θερμοκρασίες για μεγάλο διάστημα του χρόνου, όπου καταγράφονται έντονες βροχοπτώσεις, με μεγάλη ποικιλία στο κλίμα, άρα και το μικροκλίμα που θα δημιουργείται ανά μέρα και εποχή εντός του πάρκου. Πως η νέα αυτή διαμόρφωση διαχειρίζεται λοιπόν αυτά τα χαρακτηριστικά; Τι συμβαίνει μια καυτή μέρα του Αυγούστου στην πλατεία, μια ηλιόλουστη μέρα του Ιανουαρίου στην παιδική χαρά, πόσο εύκολο και ευχάριστο θα είναι να διασχίσεις το πάρκο με βροχή και άνεμο σε μια κρύα μέρα του φθινοπώρου; Και οι νέες αυτές φυτεύσεις; Ποιό είναι το αποτέλεσμα της σύνθεσής τους σε κάθε εποχή και πως ρεαλιστικά συμμετέχουν στον σκιασμό, ή στην επιθυμητή ηλιοφάνεια;

Και η επιλογή των υλικών επιστρώσεων; Πέρα από την υδατοπερατότητα ή μη τι αίσθηση θερμοκρασίας δίνουν ανάλογα με την εποχή;

Είναι έντονη η απουσία αυτής της προσέγγισης στην νέα πρόταση.

Και ως απουσία δημιουργεί σίγουρα περεταίρω αμφιβολίες για την αναγκαιότητα τελικά όλου αυτού του υπερ-σχεδιασμού, τη στιγμή που βασικά στοιχεία προβληματισμού επί της συνθετικής διαδικασίας φαίνεται να αγνοούνται.

ΣΤ.3 Μελέτη πυρόσβεσης

Σημαντική είναι και η έλλειψη μελέτης Πυρασφάλειας για το σύνολο του Πάρκου, καθώς δεν παρουσιάζεται ένα ολοκληρωμένο δίκτυο πυρόσβεσης, που με τη σειρά του θα προβλέπει και τις κινήσεις τροχοφόρων οχημάτων μέσα στο Πάρκο, όταν είναι απαραίτητο και αντίστοιχα θα καθορίσει περαιτέρω τμήματα του σχεδιασμού (επιλογή υλικών επίστρωσης κλπ)

ΣΤ.4 Μελέτη Η/Μ και εγκαταστάσεων

Οι προτάσεις φωτισμού του πάρκου είναι ανεπαρκείς, καθώς για την έγκριση και υλοποίηση του έργου, είναι απαραίτητη η σύνταξη ηλεκτρολογικής – μηχανολογικής μελέτης η οποία θα εστιάζει στην χρήση εναλλακτικών μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον ενώ απουσιάζει και ο προσδιορισμός της θέσης του κεντρικού πίνακα ελέγχου.

ΣΤ.5 Αναντιστοιχία σχεδίων και τευχών μελέτης με τα άρθρα προμετρήσεων και τιμολόγησης

Προσπαθώντας ένας αρχιτέκτονας ή οποιοσδήποτε σχετικός να μελετήσει και να καταλάβει την πρόταση, διαπιστώνει την έλλειψη ανάλυσης και τεκμηρίωσης των επιλογών σε επίπεδο σχεδιασμού αλλά και περιγραφής στις τεχνικές εκθέσεις. Πρέπει να καταλήξει στα άρθρα των τιμολογίων για την δημοπράτηση για να καταλάβει ποια ακριβώς είναι η επιλογή των υλικών επιστρώσεων ή τα χαρακτηριστικά του φωτισμού του χώρου. Σε πολλά δηλαδή κομβικά σημεία για το τελικό αποτέλεσμα, έχουμε αναντιστοιχίες : ένα συνδυασμό μακροσκοπικής και αφαιρετικής τοποθέτησης και σχεδιασμού από το μελετητή και υπεραναλυτικής περιγραφής από την άλλη προς τον κατασκευαστή που εύλογα θα έκανε κάποιον να αναρωτιέται αν το τελικό αποτέλεσμα που θα εφαρμοστεί είναι όντως αποτέλεσμα

λεπτομερούς σχεδιασμού και συνειδητής επιλογής του μελετητή ή τυχαία προκύπτει λόγω των άρθρων.

Έχουμε ένα τεύχος 166 σελίδων της αρχιτεκτονικής μελέτης το οποίο ήδη από την σελίδα 23 βρίσκεται στις προμετρήσεις και το τιμολόγιο. Κάτι ανάλογο και στο τεύχος της διαχειριστικής μελέτης. Πρέπει κανείς για παράδειγμα να φτάσει να διαβάσει άρθρα δημοπράτησης για να καταλάβει ότι τα χωμάτινα μονοπάτια είναι τελικά σταθερό χωμάτινο δάπεδο τύπου kougasanit, χωρίς να υπάρχει πουθενά στην αρχιτεκτονική μελέτη τεκμηρίωση και περιγραφή της επιλογής αυτής. Οι διαδρομές του υδατοπερατού σκυροδέματος δεν προσδιορίζονται καθόλου ως προς την τελική μορφή της επιφάνειας (μονολιθικότητα, αρμοί/χαράξεις), όπως και για το σύνολο των υλικών επιστρώσεων δεν τίθεται πουθενά το θέμα των αποχρώσεων του.

Σαν να έχει συντεθεί ένα κολάζ προμελέτης και μελέτης εφαρμογής με άνισες επεξεργασίες μεταξύ των επιμέρους.

ΣΤ.6 Διαχείριση λειτουργίας και υπολογισμός ενεργειακού κόστους

Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο λειτουργικό κόστος του Πάρκου, καθώς ενώ διαπιστώνεται εκτενής υπολογισμός των αναγκών άρδευσης στο κομμάτι της πραγματικής επέμβασης στο Πάρκο, λείπει ο αντίστοιχος ενεργειακός υπολογισμός, που θα καθορίζει / προβλέπει τις ενεργειακές ανάγκες του Πάρκου (κατανάλωση ρεύματος, γεννήτριες κλπ)

Το έλλειμμα της ενεργειακής μελέτης, βέβαια, εντάσσεται στο ευρύτερο κομμάτι της Διαχείρισης του Πάρκου, που περιλαμβάνει και την παροχή υπηρεσιών για τη φροντίδα, καθαριότητα, συντήρηση τόσο του πρασίνου όσο και των κτιριακών εγκαταστάσεων και κατασκευών. Είναι απαραίτητη, έτσι, η ενεργοποίηση της υπηρεσίας πρασίνου του δήμου για την εύρυθμη λειτουργία του πάρκου.

Συμπερασματικά

Σε κάθε σχολιασμό - κριτική προσέγγιση αρχιτεκτονικής μελέτης, μιας και περι αυτής πρόκειται, εγείρονται ενστάσεις και διαφωνίες. Η ίδια η φύση της αρχιτεκτονικής εμπεριέχει πάντα μεγάλα περιθώρια προσωπικής θεώρησης, ίσως και υποκειμενικότητας στην αντίληψη.

Η πρακτική ανάλογων περιπτώσεων διαχείρισης μεγάλης κλίμακας κοινόχρηστων χώρων επιβάλλει την διενέργεια Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού τουλάχιστον σε επίπεδο ιδεών που θα διαχυθεί στην κοινωνία και θα αξιολογηθεί.

Συνοψίζοντας λοιπόν είναι απαραίτητο να τονίσουμε την ανάγκη το Πάρκο να προχωρήσει και να αφήσει πίσω του αυτή την μετέωρη ημι-εργοταξιακή φάση στην οποία έχει περιέλθει, που το έχει εδώ και καιρό καταστήσει αστικό κενό χωρίς χρήση.

Το ΤΕΕ Αιτ/νίας ευελπιστεί με τις προτάσεις του, παρά τον περιορισμένο χρονικό ορίζοντα, να συμβάλλει στην επιτυχημένη υλοποίηση της πρότασης του Δήμου Αγρινίου, σε σχέση με τη μελέτη και την ανάπτυξη του πάρκου Αγρινίου και στην ένταξη του έργου στο ΒΑΑ.

Με τον τρόπο αυτό, επιδιώκει να συμβάλλει ενεργά σε ένα ολοκληρωμένο και βιώσιμο σχέδιο ανάπτυξης για το Αγρίνιο, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει στις σημερινές συνθήκες χρηματοδοτικής και επιχειρηματικής ασφυξίας της τοπικής κοινωνίας, αλλά και με δεδομένες τις κλιματολογικές και οικολογικές συνθήκες της πόλης.

Το ΤΕΕ Αιτ/νίας τονίζει πως το κύριο ζητούμενο είναι **μια δυναμική εικόνα και ταυτότητα για το Πάρκο και την πόλη**, ένα ζητούμενο, τόσο για λόγους κοινωνικούς και ιστορικούς, όσο και για λόγους βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης και οικολογίας.